

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૮૪૪૬ ઓફ ૨૦૧૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી અકીલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી ઝેડ.કે.સૈયદ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારો ચુકાદો જોઈ શકે?	
૨.	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે કેમ?	
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અસલ નકલ જોવા માગે છે?	

જ.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ હુકમના અર્થઘટન અંગેના કાયદાના મહત્વપૂર્ણ પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	
----	--	--

=====

રિતેશ ઓઈલ મિલ્સ પી. લિમિટેડ અને ૧ અરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

દેના બેંક અને ૨ પ્રતિવાદીઓ

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ – ૨ માટે શ્રી માસૂમ કે શાહ, વકીલ

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ – ૨ માટે શ્રી વિશ્વાસ કે શાહ, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ માટે શ્રી દેવાંગ વ્યાસ, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ માટે શ્રી મૌલિક એન શાહ, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ માટે શ્રી એસએસ પાનેસર, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ માટે શ્રી પાર્થ એચ ભટ્ટ, વકીલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી અકીલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી ઝેડ.કે.સૈયદ

તારીખ:૧૭/૦૨/૨૦૧૬

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા:માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી અકીલ કુરેશી)

૧. અરજદારોએ દેબ્ટ્સ રિકવરી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, મુંબઈ (જે હવે પછી 'ડી.આર.એ.ટી.' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા નીચે મુજબની પૃષ્ઠભૂમિમાં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૯.૧૧.૨૦૧૩ ના ચુકાદાને પડકારેલ છે;

૨. અરજદારો દેવાદારો છે. સામાવાળા નં. ૧ દેના બેંક પાસેથી લોન લીધા પછી, તેઓ તેને પરત ચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયા હતા. તેથી દેના બેંકે વ્યાજ સાથે આવી અણચૂકવાયેલી બાકી રકમની વસૂલાત માટે દેબ્ટ્સ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ (જે હવે પછી 'ડી.આર.ટી.' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) સમક્ષ ઓરિજિનલ એપ્લિકેશન નં. ૩૧૯/૧૯૯૮ દાખલ કરી હતી. આવી ઓરિજિનલ એપ્લિકેશનમાં ડી.આર.ટી. એ રૂ. ૫૬,૩૯,૦૧૫.૫૧ પૈસાની રકમ માટે ડિકી પસાર કરી હતી. આવી ડિકીના આધારે ડી.આર.ટી. દ્વારા બેંકની તરફેણમાં એક રિકવરી સર્ટિફિકેટ પણ ઇશ્યુ કરવામાં આવ્યું હતું. રિકવરી ઓફિસરે ત્યારબાદ અરજદારો સામે રિકવરી કાર્યવાહી શરૂ કરી હતી. અરજદારની મિલકતો પૈકીની એક, એટલે કે ગામ : ગઢોડા, તાલુકા : હિંમતનગરની ૩૬૩૧ ચો.મી. ક્ષેત્રફળ

ધરાવતી બ્લોક નં. ૨૭૮-પૈકી વાળી જમીન, તેના પરના ફેક્ટરી બિલ્ડિંગ સાથે રિકવરી ઓફિસર દ્વારા તારીખ ૯.૯.૨૦૦૩ ના રોજ જપ્ત કરવામાં આવી હતી. રિકવરી ઓફિસરે ત્યારબાદ સદર મિલકતને હરાજીમાં મૂકી હતી. અગાઉના હરાજીના પ્રયાસો નિષ્ફળ ગયા હોવાથી, સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૯માં નવો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. તારીખ ૨૨.૯.૨૦૦૯ ના રોજ, રિકવરી ઓફિસરે નોંધ્યું કે તે દિવસે હરાજી નક્કી કરવામાં આવી હતી, માત્ર એક બોલીદાતા, એટલે કે એક શ્રી ગોપાલકૃષ્ણ ડાહ્યાભાઈ પટેલ, જેઓ હાલના સામાવાળા નં. ૨ છે, તેમણે રૂ. ૨૧ લાખની અનામત કિંમત સામે રૂ. ૨૧ લાખની રકમ માટે પોતાની બોલી રજૂ કરી હતી. તેમણે રૂ. ૫.૨૫ લાખની રકમનો ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ પણ બીડેલ હતો. તેમને તેમની બોલી વધારીને રૂ. ૨૧.૦૫ લાખ કરવા માટે સંમત કરવામાં આવ્યા હતા. આવા ઘટનાક્રમને ધ્યાનમાં રાખીને રિકવરી ઓફિસરે તારીખ ૨૨.૯.૨૦૦૯ ના રોજ નીચે મુજબનો હુકમ પસાર કર્યો :-

"ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને નીચે મુજબનો હુકમ પસાર કરવામાં આવે છે:

૧. શ્રી ગોપાલકૃષ્ણ ડી. પટેલ તરફથી ઉપરોક્ત દર્શાવેલ સ્થાવર મિલકત માટે રૂ. ૨૧.૦૦ લાખની અનામત કિંમત સામે રૂ. ૨૧.૦૫ લાખની રકમ માટે મળેલ ઓફર આથી સ્વીકારવામાં આવે છે.

૨. સફળ હરાજી ખરીદદારને આથી રિકવરી ઓફિસર, ડી.આર.ટી.-
I, અમદાવાદની તરફેણમાં ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ/પે ઓર્ડર દ્વારા તારીખ
૨૩.૦૯.૦૯ ના રોજ અથવા તે પહેલાં ૨૫% ની બાકીની રકમ જમા
કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૩. સફળ બોલીદાતાને રિકવરી ઓફિસર, ડી.આર.ટી.-I,
અમદાવાદની તરફેણમાં ડિમાન્ડ ડ્રાફ્ટ/પે ઓર્ડર દ્વારા તારીખ
૦૬.૧૦.૦૯ ના રોજ અથવા તે પહેલાં ઓફર કરેલી રકમના બાકીના
૭૫% જમા કરાવવાનો વધુ નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. વેચાણ
નિયત શરતો અને નિયમો અનુસાર યોગ્ય સમયે મંજૂર કરવામાં
આવશે.

૪. વધુમાં, સફળ ખરીદદારને ડિરેક્ટર, ટેબ્લેસ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ,
અમદાવાદની તરફેણમાં ઇન્કમ ટેક્સ (સર્ટિફિકેટ પ્રોસિડિંગ્સ) રૂલ્સ,
૧૯૬૨, પરિશિષ્ટ ૨૮ ના સબ-રૂલ (૧) મુજબ પાઉન્ડજ ફી
(બોલી રકમના ૧% વત્તા રૂ. ૧૦) જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં
આવે છે.

૫. સી.એચ. બેંકને આથી જંગમ મિલકતની ચોરી અંગે
એફ.આઇ.આર. નોંધાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. વધુમાં

સી.એચ. બેંકને તત્કાલ અસરથી સુરક્ષા તૈનાત કરવાનો અને વેચાણની મંજૂરી સુધી વધુ કોઈ ચોરી ન થાય તે સુનિશ્ચિત કરવાનો પણ નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

મામલો તારીખ ૨૩.૦૯.૦૯ સુધી મુલતવી રાખવામાં આવે છે.

આ હુકમની નકલ તમામ સંબંધિતોને વિના મૂલ્યે આપવી."

૩. તારીખ ૨૩.૯.૨૦૦૯ ના રોજ, રિકવરી ઓફિસરે નીચે મુજબનો હુકમ પસાર કર્યો :—

"સી.એચ. બેંક તરફે પ્રોક્સી વકીલ અને સફળ હરાજી ખરીદદાર ઉપસ્થિત છે.

સફળ ખરીદદારે લોટ નં. ૧ ની સ્થાવર મિલકત માટે બોલીની રકમના ૨૫% પેટે તારીખ ૨૩.૯.૨૦૦૯ ના ડી.ડી. નં. ૬૪૦૫૦૦ દ્વારા રૂ. ૫૦૦૦ ની રકમ જમા કરાવી છે.

સફળ હરાજી ખરીદદારને બોલીની રકમના ૭૫% પેટે રૂ. ૧૫,૭૫,૦૦૦ ની બાકીની રકમ અને તારીખ ૨૨.૯.૨૦૦૯ ના રોજ

હરાજી કરાયેલ પાઉન્ડજ ફી પેટે રૂ. ૨૧,૦૬૦ ની રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

મામલો તારીખ ૬.૧૦.૨૦૦૯ સુધી મુલતવી રાખવામાં આવે છે."

જ. સદર તારીખ ૨૨.૯.૨૦૦૯ ના હુકમને અરજદારો દ્વારા રિકવરી ઓફ ટેબ્લેસ ડ્યુ ટુ બેંક્સ એન્ડ ફાઇનાન્શિયલ ઇન્સ્ટિટ્યુશન એક્ટ, ૧૯૯૩ (જે હવે પછી 'આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૩૦ હેઠળ અપીલ દાખલ કરીને ડી.આર.ટી., અમદાવાદ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો હતો. અરજદારોએ આવી અપીલમાં ડી.આર.ટી. સમક્ષ ત્રણ દલીલો રજૂ કરી, (૧) હરાજી માટેની જાહેરાત નોટિસ તારીખ ૨.૯.૨૦૦૯ ના રોજ ચોંટાડવામાં આવી હતી અને હરાજી તારીખ ૨૨.૯.૨૦૦૯ ના રોજ યોજવામાં આવી હતી જે નિયમો હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ ૩૦ દિવસના વૈધાનિક સમયગાળા કરતાં ઓછી હતી; (૨) વેલ્યુએશન રિપોર્ટ અરજદારોને બજાવવામાં આવ્યો ન હતો અને જૂના વેલ્યુએશન રિપોર્ટના આધારે મિલકત વેચવામાં આવી હતી; (૩) જમી હુકમની મુદત ત્રણ વર્ષની રહેશે. તેથી તારીખ ૯.૯.૨૦૦૩ ના રોજ કરવામાં આવેલ જમી ત્રણ વર્ષની મુદત પછી અસ્તિત્વમાં રહેશે નહીં. તેથી મિલકતની સદર હરાજી સદર જમી હુકમના આધારે થઈ શકી ન હોત. સામાવાળા એટલે કે દેના બેંક અને એકમાત્ર હરાજી સ્પર્ધકે ગ્રાહ્યતાના ધોરણે અપીલનો વિરોધ કર્યો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે રિકવરી ઓફિસરે પરસ્પર વિરોધી વિવાદોનું કોઈ

ન્યાયનિર્ણયન કર્યું ન હતું, તેથી આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળ આવા હુકમ સામે અપીલ થઈ શકે નહીં.

૫. ડી.આર.ટી., અમદાવાદે તારીખ ૨૯.૩.૨૦૧૦ ના હુકમ દ્વારા અરજદારોની અપીલ રદબતલ કરી હતી. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ઉપસ્થિત કરવા માંગતા મુદ્દાઓ રિકવરી ઓફિસર સમક્ષ ઉપસ્થિત કરવામાં આવ્યા ન હતા. ટ્રિબ્યુનલના મતે જ્યાં સુધી વાંધાઓ દાખલ કરીને રિકવરી ઓફિસર સમક્ષ આવી બાબતોનું ન્યાયનિર્ણયન કરવામાં ન આવે અને રિકવરી ઓફિસર દ્વારા તેનું ન્યાયનિર્ણયન કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી પક્ષકારો આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળ અપીલ દાખલ કરીને સીધા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ આવી શકે નહીં. ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષ છતાં ટ્રિબ્યુનલે અરજદારોની દલીલો પર મેરિટ પર પણ વિચારણા કરવા માટે આગળ વધ્યા. જાહેરાત અને હરાજી વચ્ચે ૩૦ દિવસનો સમયગાળો જાળવી ન રાખવા અંગે, ટ્રિબ્યુનલે અવલોકન કર્યું કે આવો મુદ્દો રિકવરી ઓફિસર સમક્ષ ઉપસ્થિત કરવામાં આવ્યો ન હતો અને વધુમાં ગેરરીતિના કારણોસર વેચાણ રદ કરવા માટે અરજદારોએ નોંધપાત્ર નુકસાન દર્શાવવું પડત, જે કરવામાં આવ્યું ન હતું. જમી હુકમની મુદત અંગે ટ્રિબ્યુનલે અવલોકન કર્યું કે ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ ની બીજી અનુસૂચિની જોગવાઈઓ આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૨૯ હેઠળ લાગુ કરવામાં આવી છે, પરંતુ તેને શક્ય હોય ત્યાં સુધી લાગુ કરવાની રહેશે. ટ્રિબ્યુનલે તેને ચર્ચાસ્પદ માન્યું કે શું ગીરવે મુકેલી મિલકતના કિસ્સામાં કોઈ ઔપચારિક જમી જરૂરી

રહેશે. જૂના વેલ્યુએશન રિપોર્ટ અંગે, ટ્રિબ્યુનલે અવલોકન કર્યું કે આપો મુદ્દો રિકવરી ઓફિસર સમક્ષ ક્યારેય ઉપસ્થિત કરવામાં આવ્યો ન હતો, જાહેર હરાજી યોજવાનો આ ચોથો પ્રયાસ હતો અને અરજદારોને મામલાનો ઉકેલ લાવવાની તકો આપવામાં આવી હતી, જોકે તેઓ સમજૂતી મુજબ રકમ પરત ચૂકવી શક્યા ન હતા. આવા કારણોસર ટ્રિબ્યુનલે અરજદારોની અપીલ રદબતલ કરી હતી.

૬. ટ્રિબ્યુનલના આવા હુકમ સામે અરજદારોએ ડી.આર.એ.ટી. સમક્ષ આગળની અપીલ કરી હતી. ડી.આર.એ.ટી. એ તારીખ ૨૯.૧૧.૨૦૧૩ ના વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા અપીલને માત્ર એ કારણોસર રદબતલ કરી હતી કે રિકવરી ઓફિસર દ્વારા તારીખ ૨૨.૯.૨૦૦૯ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ સામે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળ ડી.આર.ટી. સમક્ષ અપીલ ગ્રાહ્ય ન હતી. એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલનો એવો અભિપ્રાય હતો કે રિકવરી ઓફિસરે કોઈ ન્યાયનિર્ણાયક હુકમ પસાર કર્યો ન હતો. આવા હુકમે પક્ષકારોના અધિકારો અને જવાબદારીઓ નક્કી કર્યા ન હતા અને તેથી, તેને આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ ના હેતુ માટે શબ્દના કડક અર્થમાં હુકમ ગણી શકાય નહીં. એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલના આ જ હુકમને અરજદારોએ હાલની અરજીમાં પડકાર્યો છે.

૭. અરજદારો તરફે ઉપસ્થિત રહીને, વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિશ્વાસ શાહે દલીલ કરી હતી કે રિકવરી ઓફિસરના હુકમ સામે કોઈ અપીલ ગ્રાહ્ય ન હોવાના કારણોસર અરજદારોની અપીલ ફગાવી દેવામાં ડી.આર.એ.ટી. એ ગંભીર ભૂલ

કરી છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ ની શરતો અનુસાર, રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ કોઈપણ હુકમ સામે ડી.આર.ટી. સમક્ષ અપીલ ઉપલબ્ધ રહેશે. 'હુકમ' શબ્દને અધિનિયમ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો નથી અને તેથી આર.ડી.ડી.બી. એક્ટમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં તેની આકલન કરવી જોઈએ. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૨ ની એકમાત્ર ઓફર સ્વીકારવાની પ્રક્રિયામાં રિકવરી ઓફિસરે એવો નિર્ણય લીધો હતો જે અરજદારોને પ્રતિકૂળ અસર કરશે. ઓફરની સ્વીકૃતિ અત્યંત અિયમિત પ્રક્રિયા પર અને તેની સુસંગતતા ગુમાવી ચૂકેલા વેલ્યુએશન રિપોર્ટ પર આધારિત હતી. જ્યાં સુધી આવા મુદ્દાઓને ઉપસ્થિત કરવાની મંજૂરી આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અરજદારોને અપરિહારીય નુકસાન થશે.

૮. રિકવરી ઓફિસરના કોઈપણ હુકમ સામે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળ અપીલ ગ્રાહ્ય છે તેવી પોતાની દલીલના સમર્થનમાં, વકીલે નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો :-

(૧) યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિ. દિલ્લી હાઈકોર્ટ બાર એસોસિએશન અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૨૦૦૨ એસ.સી. ૧૪૭૯

(૨) પંચમહાલ સ્ટીલ લિમિટેડ વિ. ધ બેંક ઓફ બરોડાના કેસમાં સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૮૭૮૪/૨૦૦૭ માં પસાર કરાયેલ વિદ્ધવાન એકલ ન્યાયાધીશનો તારીખ ૨૫.૪.૨૦૦૮ નો અપ્રકાશિત ચુકાદો,

(૩) બેંક ઓફ બરોડા વિ. બલબીર કુમાર પોલ અને અન્યના કેસમાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચનો નિર્ણય, જે ૨૦૧૦ (૨) જી.એલ.એચ. ૭૯૦ માં રિપોર્ટ થયેલ છે,

(૪) ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર, ઉત્તર પ્રદેશ અને ઉત્તરાખંડ વિ. અલાહાબાદ બેંક અને અન્ય, જે (૨૦૧૩) ૪ એસ.સી.સી. ૩૮૧ માં રિપોર્ટ થયેલ છે,

(૫) સંજય સિંહ અને અન્ય વિ. યુ.પી. પબ્લિક સર્વિસ કમિશન, અલાહાબાદ અને અન્ય, જે (૨૦૦૭) ૩ એસ.સી.સી. ૭૨૦ માં રિપોર્ટ થયેલ છે,

સદાશિવ પ્રસાદ સિંહ વિ. હરેન્દર સિંહ અને અન્ય, જે (૨૦૧૫) ૫ એસ.સી.સી. ૫૭૪ માં રિપોર્ટ થયેલ છે,

૧. રિકવરી ઓફિસરનો તારીખ ૨૨.૯.૨૦૦૯ નો નિર્ણય એ અપીલ યોગ્ય હુકમ છે તેવી પોતાની દલીલને આગળ ધપાવવા માટે વકીલે નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો :

(૧) ડિવિઝનલ ફોરેસ્ટ ઓફિસર, એલુરુ વિ. ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, વેસ્ટ ગોદાવરી ડિસ્ટ્રિક્ટ અને અન્ય, જે એ.આઈ.આર. ૨૦૦૨ આંધ્ર પ્રદેશ ૨૨૪ માં રિપોર્ટ થયેલ છે,

(૨) ગંગાધર લાક્ષીરામ વિ. નિર્વાચન અધિકારી માર્કેટીંગ સોસાયટી, વિજયપુર અને અન્ય, જે એ.આઈ.આર. ૧૯૭૧ મધ્ય પ્રદેશ ૧૬ માં રિપોર્ટ થયેલ છે,

(૩) કન્ઝર્વેશન થોપ્પુ પરમ્બિલ રાધા વિ. કોન્ઝર્વેશન વેલાયુધન, જે એ.આઈ.આર. ૧૯૯૪ કેરળ ૪૧૨ માં રિપોર્ટ થયેલ છે,

બીજી તરફ, સામાવાળા નં. ૧ દેના બેંકના વિદ્વવાન વકીલે અરજીનો વિરોધ કરતાં રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારોએ લાંબા સમયથી બેંકની બાકી નીકળતી રકમ ચૂકવી નથી. સામાવાળા નં. ૨ દ્વારા આખરે ઓફર પ્રાપ્ત થઈ તે પહેલાં અરજદારોની મિલકતોને ચાર વખત હરાજીમાં મૂકવામાં આવી હતી. તેમણે નાઝિમ્સ કોન્ટિનેન્ટલ વિ. ધ ઇન્ડિયન ઓવરસીઝ બેંક અને અન્યના કેસમાં

મદ્રાસ હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૯.૪.૨૦૦૯ ના નિર્ણય પર આધાર રાખીને દલીલ કરી હતી કે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળની અપીલમાં પણ, ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ ની ૨૭ અનુસૂચિના નિયમ ૬૧ માંથી ઉદ્ભવતી પૂર્વ-જમાની જરૂરિયાતનું પાલન થવું જોઈએ.

૩. સફળ બોલીદાતા સામાવાળા નં. ૨ તરફે ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વવાન વકીલ શ્રી શાલીન મહેતાએ પણ અરજીનો વિરોધ કરતાં દલીલ કરી હતી કે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈપણ હુકમનો સંદર્ભ આપતી નથી અને 'એક હુકમ' અભિવ્યક્તિનો ઉપયોગ કરે છે, આમ ધારાસભાએ આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળની અભિવ્યક્તિને સભાનપણે સીમિત કરી છે. હાલના કેસમાં, રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા હુકમે પક્ષકારો વચ્ચેના કોઈ વિવાદનો નિર્ણય કર્યો ન હતો અને તેથી ડી.આર.એ.ટી. દ્વારા યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યા મુજબ તે અપીલ યોગ્ય ન હતો. તેમણે છેલ્લે રજૂઆત કરી હતી કે જો અપીલ ગ્રાહ્ય હોવાનું ઠરાવવામાં આવે તો પણ, ડી.આર.ટી. એ અરજદારોની દલીલોની મેરિટ પર તપાસ કરી હોવાના તથ્યને ધ્યાનમાં રાખીને, ડી.આર.એ.ટી. એ આવા પાસાઓ પર વિચારણા કરી ન હોવાથી મેરિટ પર નિર્ણય માટે મામલો ડી.આર.એ.ટી. સમક્ષ રિમાન્ડ કરવામાં આવે.

જ. આ રીતે પક્ષકારોના વિદ્વવાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરના દસ્તાવેજોનું અવલોકન કર્યા પછી આ અરજીમાં ઉકેલવાની જરૂર હોય તેવો એકમાત્ર અને ટૂંકો વિવાદ એ છે કે શું રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૨.૯.૨૦૦૯ ના હુકમ સામે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળ ડી.આર.ટી. સમક્ષ અપીલ ગ્રાહ્ય હતી. આવા હુકમ હેઠળ, રિકવરી ઓફિસરે અરજદારોની સ્થાવર મિલકત માટે સામાવાળા નં. ૨ ની રૂ. ૨૧.૦૫ લાખની ખરીદ કિંમતની ઓફર સ્વીકારી હતી જેના માટે રૂ. ૨૧ લાખની અપસેટ કિંમત નક્કી કરવામાં આવી હતી. તેઓ એકમાત્ર બોલીદાતા હતા. આવી ઓફર સ્વીકારતી વખતે રિકવરી ઓફિસરે તેમને નિર્દિષ્ટ સમય મર્યાદામાં અવેજની બાકીની રકમ જમા કરાવવાની જરૂરિયાત જણાવી હતી.

ખ. આર.ડી.ડી.બી. એક્ટના ઘડતર માટેના હેતુઓ અને કારણોના વિવરણ પરથી, કોઈ પણ નોંધર્થ શકે છે કે ધારાસભાને સમજાયું કે બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને લોનની વસૂલાત અને જામીનગીરીના અમલીકરણમાં નોંધપાત્ર મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડી રહ્યો હતો અને બેંકો તથા નાણાકીય સંસ્થાઓને બાકી નીકળતી લેણી રકમની વસૂલાત માટેની હાલની પ્રક્રિયામાં સુધારાની જરૂર હતી. તેથી, એવું અનુભવાયું કે ઝડપી વસૂલાત સક્ષમ બનાવવી પડી. તેથી આ અધિનિયમ બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને બાકી નીકળતી લેણી રકમની ત્વરિત ન્યાયનિર્ણયન અને વસૂલાત માટે ટ્રિબ્યુનલો અને એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલોની સ્થાપના કરવા માટે ઘડવામાં આવ્યો હતો. આ હેતુઓને ધ્યાનમાં

રાખીને આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ ઘડવામાં આવ્યો હતો. અધિનિયમની કલમ ૩ ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપનાને સંબંધિત છે. કલમ ૮ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપનાને સંબંધિત છે. આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૧૭ ટ્રિબ્યુનલોની હકુમત, સત્તાઓ અને સત્તાધિકારીઓને સંબંધિત છે. આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૧૮ પૂરી પાડે છે કે નિયુક્ત દિવસથી અને ત્યારથી, બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૨૨૭ હેઠળ હકુમત વાપરતી સુપ્રીમ કોર્ટ અને હાઇકોર્ટ સિવાય, કલમ ૧૭ માં નિર્દિષ્ટ બાબતોના સંબંધમાં કોઈ કોર્ટ કે અન્ય સત્તાધિકારી પાસે કોઈ હકુમત, સત્તાઓ કે સત્તાધિકાર રહેશે નહીં અથવા વાપરવા માટે હકદાર રહેશે નહીં.

૬. આર.ડી.ડી.બી. નો પ્રકરણ V ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નક્કી કરાયેલ દેવાની વસૂલાતને સંબંધિત છે. તેમાં સમાવિષ્ટ કલમ ૨૫ દેવાની વસૂલાતની પદ્ધતિઓને સંબંધિત છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે :—

"૨૫. દેવાની વસૂલાતની પદ્ધતિઓ – રિકવરી ઓફિસર, કલમ ૧૯ ની ઉપ-કલમ (૭) હેઠળના સર્ટિફિકેટની નકલ મળવા પર, નીચેની એક અથવા વધુ પદ્ધતિઓ દ્વારા સદર સર્ટિફિકેટમાં નિર્દિષ્ટ દેવાની રકમ વસૂલ કરવા માટે આગળ વધશે, એટલે કે :—

(એ) પ્રતિવાદીની જંગમ અથવા સ્થાવર મિલકતની જમી અને વેચાણ;

(બી) પ્રતિવાદીની અટકાયત અને જેલમાં તેની કેદ;

(સી) પ્રતિવાદીની જંગમ અથવા સ્થાવર મિલકતોના સંચાલન માટે રિસીવરની નિમણૂક."

૭. પ્રકરણ V માં સમાવિષ્ટ કલમ ૨૮ વસૂલાતની અન્ય પદ્ધતિઓને સંબંધિત છે અને ઉપ-કલમ (૨) હેઠળ અન્ય બાબતો સાથે પૂરી પાડે છે કે, જો પ્રતિવાદી પાસેથી કોઈપણ વ્યક્તિ પાસે કોઈ રકમ બાકી નીકળતી હોય, તો રિકવરી ઓફિસર આવી વ્યક્તિ પાસે સદર રકમમાંથી આ અધિનિયમ હેઠળ પ્રતિવાદી પાસેથી બાકી નીકળતી દેવાની રકમ કાપવાની જરૂરિયાત રાખી શકે છે અને આવી વ્યક્તિ આવી કોઈપણ જરૂરિયાતનું પાલન કરશે અને આ રીતે કાપવામાં આવેલી રકમ રિકવરી ઓફિસરના ખાતામાં જમા કરાવશે.

૮. આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૨૯ ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની કેટલીક જોગવાઈઓ લાગુ કરવા અંગેની છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે :-

"૨૯. ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની કેટલીક જોગવાઈઓ લાગુ થવી - ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ ની બીજી અને ત્રીજી અનુસૂચિઓ અને ઇન્કમ-ટેક્સ (સર્ટિફિકેટ પ્રોસિડિંગ્સ) ૩૯સ, ૧૯૬૨ ની સમયાનુસારે અમલમાં હોય તેવી જોગવાઈઓ,

શક્ય હોય ત્યાં સુધી, આવકવેરાને બદલે આ અધિનિયમ હેઠળ બાકી નીકળતા દેવાની રકમને સદર જોગવાઈઓ અને નિયમો સંદર્ભિત કરતા હોય તે રીતે જરૂરી ફેરફારો સાથે લાગુ પડશે.

શરતે કે સદર જોગવાઈઓ અને નિયમો હેઠળ "કરદાતા" નો કોઈપણ સંદર્ભ આ અધિનિયમ હેઠળના પ્રતિવાદીના સંદર્ભ તરીકે અર્થઘટન કરવામાં આવશે."

૯. કલમ ૩૦ રિકવરી ઓફિસરના હુકમ સામે અપીલ અંગેની છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે :-

"૩૦. રિકવરી ઓફિસરના હુકમ સામે અપીલ - (૧) કલમ ૨૯ માં કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોય છતાં, આ અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલા રિકવરી ઓફિસરના હુકમથી નારાજ થયેલી કોઈપણ વ્યક્તિ, તેને હુકમની નકલ ઇશ્યુ કરવામાં આવે તે તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર, ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી શકે છે.

(૨) ઉપ-કલમ (૧) હેઠળ અપીલ મળવા પર, ટ્રિબ્યુનલ, અપીલકર્તાને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી, અને તેને યોગ્ય લાગે તેવી તપાસ કર્યા પછી, રિકવરી ઓફિસરે કલમો ૨૫ થી ૨૮ (બંને સમાવિષ્ટ) હેઠળની તેની સત્તાઓનો

ઉપયોગ કરીને કરેલા હુકમને મંજૂર, ફેરફાર અથવા કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરી શકે છે.”

૧૦. પ્રકીર્ણ જોગવાઈઓ ધરાવતા પ્રકરણ VI માં આવતી કલમ ૩૧ પૂરી પાડે છે કે આ અધિનિયમ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપનાની તારીખથી તરત જ અગાઉ કોઈ કોર્ટ સમક્ષ પેનિંગ હોય તેવો દરેક દાવો અથવા અન્ય કાર્યવાહી, એવો દાવો અથવા કાર્યવાહી હોઈને જેનો દાવો કરવાનું કારણ જેના પર તે આધારિત છે તે એવું છે કે તે, જો આવી સ્થાપના પછી ઉદ્ભવ્યું હોત તો, આવી ટ્રિબ્યુનલની હકુમતમાં હોત, તે તારીખથી આવી ટ્રિબ્યુનલમાં ટ્રાન્સફર થયેલ ગણાશે.

૧૧. આમ જોઈ શકાય છે કે બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓની અણચૂકવાયેલી બાકી રકમની ઝડપી વસૂલાત માટે તંત્ર પૂરું પાડવા માટે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ ઘડવામાં આવ્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલની હકુમત સંબંધિત કલમ ૧૭ ના આધારે, સિવિલ કોર્ટની હકુમતના બાધ સંબંધિત કલમ ૧૮ અને ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પેનિંગ કેસોના ટ્રાન્સફર માટે પૂરી પાડતી કલમ ૩૧ ના આધારે, ટ્રિબ્યુનલને આવી બાબતો પર વિશિષ્ટ હકુમત આપવામાં આવી છે અને સિવિલ કોર્ટની સામાન્ય હકુમત નકારી કાઢવામાં આવશે.

૧૨. અમે એ પણ નોંધ્યું છે કે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૨૯ ની શરતો અનુસાર ઈન્કમ-ટેક્સ એક્ટની ૨૭ અને ૩૭ અનુસૂચિઓની સમયાનુસારે

અમલમાં હોય તેવી જોગવાઈઓ શક્ય હોય ત્યાં સુધી આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ હેઠળ બાકી નીકળતી દેવાની રકમને જરૂરી ફેરફારો સાથે લાગુ પડશે. જેમ કે સર્વવિદિત છે, ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની અનુસૂચિ-II કરની વસૂલાત માટેની પ્રક્રિયા પૂરી પાડે છે. સદર અનુસૂચિમાં અણચૂકવાયેલા કરની વસૂલાત માટે વિંગતવાર જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે. તેનો નિયમ પક જાહેર હરાજી દ્વારા વેચાણ અંગેનો છે અને પૂરું પાડે છે કે બાકી રકમની વસૂલાત માટે સ્થાવર મિલકતનું કોઈપણ વેચાણ સૌથી વધુ બોલીદાતાને જાહેર હરાજી દ્વારા કરવામાં આવશે અને તે ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર દ્વારા મંજૂરીને આધીન રહેશે.

૧૩. નિયમ ૬૦ કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિને બાકી રકમ ચૂકવવા અને વેચાણ રદ કરવા માટે રિકવરી ઓફિસરને અરજી કરવા સક્ષમ બનાવે છે. નિયમ ૬૦ નીચે મુજબ વંચાય છે :-

"અનામત રકમ જમા કરાવવા પર સ્થાવર મિલકતનું વેચાણ રદ કરવા માટેની અરજી.

૬૦. (૧) જ્યાં સર્ટિફિકેટની બજવાણીમાં સ્થાવર મિલકત વેચવામાં આવી હોય, ત્યાં કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ, અથવા જેમના હિતોને વેચાણથી અસર થઈ હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ, વેચાણની તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર કોઈપણ સમયે, વેચાણની જાહેરાતમાં

નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબની રકમ જેના વસૂલાત માટે વેચાણનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો, તે રકમ પર વેચાણની જાહેરાતની તારીખથી રકમ જમા કરાવ્યાની તારીખ સુધી વાર્ષિક [પંદર] ટકાના દરે વ્યાજ સાથે ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરને વેચાણ રદ કરવા અરજી કરી શકે છે; અને

(બી) ખરીદદારને ચુકવણી માટે, દંડ તરીકે, ખરીદ કિંમતના પાંચ ટકા જેટલી રકમ, પરંતુ એક રૂપિયાથી ઓછી નહીં.

(ર) જ્યાં કોઈ વ્યક્તિ પોતાની સ્થાવર મિલકતનું વેચાણ રદ કરવા માટે નિયમ ૬૧ હેઠળ અરજી કરે છે, તો જ્યાં સુધી તે તે અરજી પાછી ખેંચી ન લે ત્યાં સુધી તે આ નિયમ હેઠળ અરજી કરવા કે ચલાવવા માટે હકદાર રહેશે નહીં.”

૧૪. નિયમ ૬૧ નોટિસની બજવણી ન થવા અથવા ગેરરીતિના કારણોસર સ્થાવર મિલકતનું વેચાણ રદ કરવા માટેની અરજી અંગેનો છે અને નીચે મુજબ વંચાય છે :—

“નોટિસની બજવણી ન થવા અથવા ગેરરીતિના કારણોસર સ્થાવર મિલકતનું વેચાણ રદ કરવા માટેની અરજી.

૬૧. જ્યાં સર્ટિફિકેટની બજાવણીમાં સ્થાવર મિલકત વેચવામાં આવી હોય, ત્યાં [મુખ્ય કમિશનર અથવા કમિશનર દ્વારા આ વતી સત્તાધિકારી પ્રાપ્ત થયેલ હોય તેવા ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર], કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ, અથવા જેમના હિતોને વેચાણથી અસર થઈ હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ, વેચાણની તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર કોઈપણ સમયે, આ અનુસૂચિ દ્વારા અપેક્ષિત બાકી નીકળતી રકમ ચૂકવવા માટે કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ પર નોટિસ બજાવવામાં આવી ન હતી તે કારણસર અથવા વેચાણના પ્રકાશન કે સંચાલનમાં મહત્વપૂર્ણ ગેરરીતિના કારણોસર સ્થાવર મિલકતનું વેચાણ રદ કરવા માટે ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરને અરજી કરી શકે છે:

શરતે કે

(એ) નોટિસ બજાવવામાં ન આવવા અથવા ગેરરીતિના કારણોસર અરજદારને નોંધપાત્ર નુકસાન થયું છે તે બાબતે ટેક્સ રિકવરી ઓફિસરને સંતોષ ન થાય ત્યાં સુધી આવા કોઈ કારણસર કોઈ વેચાણ રદ કરવામાં આવશે નહીં; અને

(બી) સદર નિયમ હેઠળ કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજીને અમાન્ય કરવામાં આવશે સિવાય કે અરજદાર સર્ટિફિકેટની બજવણીમાં તેની પાસેથી વસૂલવા પાત્ર રકમ જમા ન કરાવે."

૧૫. નિયમ ૬૩ વેચાણની મંજૂરી અંગેનો છે. તેની ઉપ-નિયમ (૧) પૂરી પાડે છે કે, જ્યાં અગાઉના નિયમો હેઠળ વેચાણ રદ કરવા માટે કોઈ અરજી કરવામાં આવી ન હોય અથવા જ્યાં અરજી કરવામાં આવી હોય પરંતુ ટેક્સ રિકવરી ઓફિસર દ્વારા અમાન્ય કરવામાં આવી હોય અને જો ખરીદ કિંમતની પૂરી રકમ ચૂકવવામાં આવી હોય, તો તેઓ વેચાણને મંજૂર કરતો હુકમ કરશે જેના પર વેચાણ આખરી બનશે. કલમ ૬૩ ની ઉપ-નિયમ (૨) પૂરી પાડે છે કે જ્યાં આવી અરજી ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવે છે અને જ્યાં રકમ અને દંડ તથા ચાર્જિસ જમા કરાવવા પર વેચાણ રદ કરવા માટે કરવામાં આવેલી અરજીના કિસ્સામાં આવો અનામત જથ્થો વેચાણની તારીખથી ૩૦ દિવસની અંદર જમા કરવામાં આવે છે, તો ટેક્સ રિકવરી વેચાણ રદ કરતો હુકમ કરશે.

૧૬. આમ જોઈ શકાય છે કે ટેબ્લેસ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ઇશ્યુ કરાયેલા સર્ટિફિકેટને અનુસરીને વસૂલાત હાથ ધરતા રિકવરી ઓફિસર શક્ય હોય ત્યાં સુધી ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની ૨૭ અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ પ્રક્રિયાને અનુસરતા હશે. તેથી આવા કિસ્સામાં, કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ પાસે પૂરી રકમ

ચૂકવવાની અને નિયમ ૬૦ ની શરતો અનુસાર વેચાણ રદ કરવા માટે રિકવરી ઓફિસરનો સંપર્ક કરવાની તક રહેશે. બીજી તરફ, નિયમ ૬૧ એવા કિસ્સામાં લાગુ પડશે જ્યાં કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ એ કારણસર વેચાણ રદ કરવાની માગણી કરે છે કે કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિને બાકી રકમ ચૂકવવા માટે નોટિસ બજાવવામાં આવી ન હતી અથવા વેચાણના પ્રકાશન કે સંચાલનમાં મહત્વપૂર્ણ ગેરરીતિના કારણોસર. બીજી તરફ, આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ સદર અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલા રિકવરી ઓફિસરના હુકમથી નારાજ થયેલી વ્યક્તિ દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ માટેની જોગવાઈ કરે છે. કલમ ૩૦ ની ઉપ-કલમ (૧) માં સમાવિષ્ટ આ જોગવાઈ નોન ઓબ્સ્ટેન્ટે કલોઝ (બિન-અવરોધક કલમ) થી શરૂ થાય છે અને પૂરી પાડે છે કે કલમ ૨૮ માં કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોય છતાં, અપીલનો આવો અધિકાર પ્રાપ્ત થશે. આમ, ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની ૨જી અનુસૂચિના નિયમો ૬૦ અને ૬૧ ની શરતો અનુસાર કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ માટે ઉપલબ્ધ કોઈ પણ ઉપાય હોવા છતાં, તેની પાસે અધિનિયમ હેઠળ રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા હુકમ સામે ડી.આર.ટી. સમક્ષ અપીલનો ઉપાય પણ રહેશે. કલમ ૩૦ ની ઉપ-કલમ (૨) આવી અપીલ પર વિચારણા કરતી વખતે ટ્રિબ્યુનલનો વ્યાપ નક્કી કરે છે અને પૂરી પાડે છે કે ટ્રિબ્યુનલ, અપીલકર્તાને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી અને તેને યોગ્ય લાગે તેવી તપાસ કર્યા પછી, અધિનિયમની કલમો ૨૫ થી ૨૮ હેઠળ તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને રિકવરી ઓફિસરે કરેલા હુકમને મંજૂર, ફેરફાર અથવા કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરી

શકે છે. અધિનિયમની કલમો ૨૫ થી ૨૮ હેઠળ તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા હુકમનો આ વિશિષ્ટ સંદર્ભ એ બાબત પર ભાર મૂકશે કે ટેબ્લસ રિકવરી ટ્રિબ્યુનલ આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમો ૨૫ થી ૨૮ ની શરતો અનુસાર વસૂલાત હાથ ધરવાની પ્રક્રિયામાં રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા હુકમ સામેની અપીલ પર વિચારણા કરશે. આપણે યાદ કરી શકીએ છીએ કે વસૂલાતની પદ્ધતિઓને લગતી આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૨૫ ત્રણ પદ્ધતિઓમાં વસૂલાતની પરિકલ્પના કરે છે, એટલે કે, (૧) જંગમ અથવા સ્થાવર મિલકતની જમી અને વેચાણ, (૨) પ્રતિવાદીની અટકાયત અને જેલમાં તેની કેદ અને (૩) કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિની જંગમ અથવા સ્થાવર મિલકતોના સંચાલન માટે રિસીવરની નિમણૂક. બીજી તરફ કલમ ૨૮, ગાર્નિશી સત્તાઓના સ્વરૂપમાં છે અને રિકવરી ઓફિસર દ્વારા કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિના લેણદાર પાસેથી સીધી વસૂલાતની પરિકલ્પના કરે છે.

૧૭. આમ રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમ સામે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળની અપીલનો વ્યાપ પૂરતો વ્યાપક છે અને તે પોતાના વ્યાપમાં રિકવરી ઓફિસર પસાર કરી શકે તેવા કોઈપણ હુકમને લેશે જેની ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષના અપીલકર્તાના અધિકારો પર અસર પડશે. તે સત્ય છે કે કાયદો કેટલાક હુકમોને સ્વીકારે છે, જે અપીલ યોગ્ય નથી. છતાં પણ જ્યાં રિકવરી ઓફિસર પસાર કરી શકે તેવા હુકમમાં પક્ષકારને પ્રતિકૂળ અસર કરવાની

અથવા તેના અધિકારોને નુકસાન પહોંચાડવાની નોંધપાત્ર ક્ષમતા હોય, તો તે નિશ્ચિતપણે એવો હુકમ રહેશે જે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળ અપીલ યોગ્ય રહેશે.

૧૮. એવી દલીલ કરવી કે કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ માટે માત્ર ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની ૨૭ અનુસૂચિના નિયમ ૬૧ હેઠળ જ ઉપાય રહેશે તે સંપૂર્ણપણે ભૂલભરેલું છે. સર્વપ્રથમ અને સૌથી અગત્યનું આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૨૯ માં પૂરી પાડ્યા પછી તરત જ કે ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની ૨૭ અનુસૂચિમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ, આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ હેઠળ રિકવરી ઓફિસર દ્વારા કરવામાં આવતી વસૂલાતને લાગુ પડશે, કલમ ૩૦ ની ઉપ-કલમ (૧) માં પૂરી પાડવામાં આવ્યું છે કે આવી જોગવાઈઓ હોવા છતાં, આર.ડી.ડી.બી. એક્ટ હેઠળ રિકવરી ઓફિસર દ્વારા કરાયેલા હુકમ સામે નારાજ થયેલી વ્યક્તિને અપીલ ઉપલબ્ધ રહેશે. તેથી સ્પષ્ટપણે વિધાન સમવર્તી ઉપાયો પૂરા પાડે છે. ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની ૨૭ અનુસૂચિના નિયમ ૬૧ હેઠળનો ઉપાય આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળની અપીલને બાદ કરતો નથી. વધુમાં, જો હાલના કેસમાં રિકવરી ઓફિસરનો હુકમ ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટની ૨૭ અનુસૂચિના નિયમ ૬૧ હેઠળ ચકાસણીને પાત્ર હોય અને જો તે દર્શાવવામાં આવે, તો ૨૯ થવા પાત્ર હોય, તો આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ ના હેતુ માટે આવો હુકમ અપીલ યોગ્ય ન રહે તેટલો નિરુપદ્રવી કેવી રીતે બની જાય તે અમને સમજાતું નથી. આપણે યાદ કરી શકીએ છીએ કે ૨૭

અનુસૂચિના નિયમ ૬૧ હેઠળ, કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ
ભગતિસની બજવાણી ન થવાના કારણોસર અથવા વેચાણના પ્રકાશન કે
સંચાલનમાં મહત્વપૂર્ણ ગેરરીતિના કારણોસર વેચાણ રદ કરવાની વિનંતી કરી
શકે છે. અન્ય એક પાસું જે રેકૉર્ડ પરથી તરત જ ઉદ્ભવે છે તે એ છે કે
આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૨૫ રિકવરી ઓફિસરને કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ
ગયેલ વ્યક્તિની જંગમ અને સ્થાવર મિલકતની જમી અને વેચાણ સહિત
વસૂલાતની ત્રણ પદ્ધતિઓની મંજૂરી આપે છે. હરાજી યોજવાનું પ્રકાશન અને
જાહેરાત જેમાં મૂલ્યાંકન મેળવવું અને અપસેટ કિંમત નક્કી કરવાનો સમાવેશ
થશે, તે કોઈપણ જંગમ અથવા સ્થાવર મિલકતના હરાજી દ્વારા વેચાણના
કેટલાક મહત્વપૂર્ણ તબક્કાઓ છે. જો કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિને
આમાંથી કોઈપણ પાસાઓ સામે મૂળભૂત વાંધો હોય જે બાબતના મૂળ સુધી
જતો હોય, તો જ્યારે રિકવરી ઓફિસર આવા ક્ષતિગ્રસ્ત આધાર પર આગળ વધે
છે ત્યારે આવા આધારે મૂળ હરાજી સામે પ્રશ્ન કરવાનો તેનો અધિકાર નિશ્ચિતપણે
ઉદ્ભવશે. આ તમામ કારણોસર, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે કલમ ૩૦ હેઠળ
અરજદારોની અપીલ ગ્રાહ્ય ન હતી તેવું ઠરાવવામાં ડી.આર.એ.ટી. એ ગંભીર
ભૂલ કરી છે.

૧૯. અમે વકીલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓનો સંદર્ભ આપી શકીએ
છીએ. દિલ્લી હાઈકોર્ટ બાર એસોસિએશન (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સુપ્રિમ કોર્ટે
આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની વૈધાનિક માન્યતાને બહાલ રાખતી વખતે અને દિલ્લી

હાઈકોર્ટના નિર્ણયને ઉલટાવતી વખતે નોંધ્યું હતું કે, વર્ષ ૨૦૦૦ માં સુધારા અધિનિયમના આધારે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦, રિકવરી ઓફિસરના હુકમથી નારાજ થયેલી કોઈપણ વ્યક્તિને ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ કરવાનો અધિકાર આપે છે. સુપ્રિમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે, આ રિકવરી ઓફિસર કોઈપણ મનસ્વી અથવા અયોગ્ય રીતે વર્તે તે કિસ્સામાં સુરક્ષા પૂરી પાડશે. જો કે સદર કેસમાં સુપ્રિમ કોર્ટ આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ હેઠળની અપીલની ગ્રાહ્યતા અંગે સીધી રીતે સંબંધિત ન હતી, છતાં આ અમારા હેતુ માટે સુસંગત અવલોકનો છે.

૨૦. પંચમહાલ સ્ટીલ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં વિદ્વવાન એકલ ન્યાયાધીશ, જોકે, હાથ પરના મુદ્દા સાથે સીધી રીતે સંબંધિત ન હતા. તે એવો કેસ હતો જ્યાં રિકવરી ઓફિસરના હુકમ સામે ડી.આર.ટી. અને ત્યારબાદ ડી.આર.એ.ટી. એ અરજદારને ઉદ્યોગમાં વપરાતા અરજદારના સ્ટોક એવા નિકલની જમી સામે સંપૂર્ણ સ્ટે આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. અરજદારે હાઈકોર્ટનો આશરો લીધેલ. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં વિદ્વવાન એકલ ન્યાયાધીશે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ ની જોગવાઈઓ નોંધી હતી.

૨૧. બેંક ઓફ બરોડા (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચને હાલના મુદ્દા પર નિર્ણય કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો ન હતો, જેમ કે ચુકાદાના પેરા-૬ માં નોંધાયેલા વિગતો પરથી જોઈ શકાય છે કે, રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર

કરવામાં આવેલા હુકમો સદર અધિનિયમની કલમ ૩૦ હેઠળ અપીલ યોગ્ય હતા તે વિવાદસ્પદ નથી. આ અવિરોધિત સ્થિતિની આ પૃષ્ઠભૂમિમાં કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે, જ્યારે વૈધાનિક અપીલ ઉપલબ્ધ હોય, ત્યારે સામાન્ય રીતે કોર્ટ નારાજ થયેલી વ્યક્તિને આવા વૈકલ્પિક ઉપાયનો લાભ લેવાનો આગ્રહ રાખ્યા વિના રિટ અરજી પર વિચારણા કરશે નહીં.

૨૨. ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર, ઉત્તર પ્રદેશ અને ઉત્તરાખંડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં મુદ્દો નોંધપાત્ર રીતે ભિન્ન હતો. પ્રશ્ન એ હતો કે શું અદાલતી સમાપન હેઠળની કંપનીના ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર પાસે રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા હુકમ સામે ડી.આર.ટી. અથવા કંપની કોર્ટનો આશરો લેવાની પસંદગી હોઈ શકે છે. સુપ્રિમ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય હતો કે આર.ડી.બી. એક્ટની ભાષા સ્પષ્ટ હોઈને, તે નારાજ થયેલી વ્યક્તિ દ્વારા અપીલ પૂરી પાડે છે. ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર રિકવરી ઓફિસર દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાં સંબંધિત નિઃશંકપણે નારાજ થયેલી વ્યક્તિ રહેશે જેમાં હરાજી યોજવાની અથવા વેચાણ મંજૂર કરવાની રીતનો સમાવેશ થશે. આ પછીનું અવલોકન જોકે નિર્ણયનો ગુણોત્તર સ્થાપિત કરી શકશે નહીં કારણ કે કેન્દ્રીય વિવાદ એ હતો કે ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર માટે આશરો લેવા માટે કયું સાચું ફોર્મ રહેશે, તેમ છતાં તે મજબૂત સંકેત પૂરું પાડશે કે રિકવરી ઓફિસર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ જેમાં હરાજી યોજવાની અને વેચાણ મંજૂર કરવાની રીતનો સમાવેશ થાય છે

તે આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમ ૩૦ ની શરતો અનુસાર અપીલ યોગ્ય પણ રહેશે.

૨૩. સદાશિવ પ્રસાદ સિંહ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં પેરા ૨૩.૩ માં જેના પર અરજદારોના વકીલ દ્વારા ભારે આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તેમાં સુપ્રિમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે, હરેન્દર સિંહ દ્વારા હાઈકોર્ટ સમક્ષ કલમ ૩૦ હેઠળ પડકારવામાં આવેલા રિકવરી ઓફિસરના હુકમ અંગે તેમની પાસે અપીલનો ઉપાય ઉપલબ્ધ હતો. જો કે, આવો હુકમ વેચાણની આખરી મંજૂરી હતો અને હરાજી વેચાણ યોજવાની પ્રક્રિયા દરમિયાન રિકવરી ઓફિસર દ્વારા લેવાયેલા પગલાં માટેનો કોઈ વચગાળાનો હુકમ ન હતો. ઉપાયની ઉપલબ્ધતા અને કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિ દ્વારા આવા ઉપાયનો લાભ ન લેવો એ હાઈકોર્ટના ચુકાદાને ઉલટાવવા માટે સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા દબાણ કરાયેલા કેટલાક કારણો હતા.

૨૪. સંજય સિંહ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, પેરા-૯ માં સિવિલ પ્રોસિજર કોડના સંદર્ભમાં, સુપ્રિમ કોર્ટે ડિકી અને હુકમ વચ્ચેના તફાવતને રેખાંકિત કર્યો હતો. જો કે, આ હાલની અરજીમાં મુદ્દાઓ નથી.

૨૫. ડિવિઝનલ ફોરેસ્ટ ઓફિસર, એલુરુ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, આંધ્ર પ્રદેશ હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેંચે 'હુકમ' શબ્દના સંદર્ભમાં કેટલાક મહત્વપૂર્ણ અવલોકનો કર્યા હતા જે નીચે મુજબ વંચાય છે :—

"૭. ઉપ-કલમ (૧) હેઠળ દાવાકર્તાઓ દ્વારા અપીલ થાય છે જ્યારે ઉપ-કલમ (૨) હેઠળ સરકાર વતી ફોરેસ્ટ ઓફિસર અથવા તે વતી સરકાર દ્વારા સામાન્ય કે ખાસ રીતે સત્તાધિકારી પ્રાપ્ત અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા અપીલ થાય છે. હાલના કેસમાં, અપીલ ડિવિઝનલ ફોરેસ્ટ ઓફિસર દ્વારા અધિનિયમની કલમ ૧૩ ની ઉપ-કલમ (૨) હેઠળ કરવામાં આવી હતી. તે સત્ય છે કે માત્ર હુકમ સામે જ, અધિનિયમની કલમ ૧૩ હેઠળ અપીલ થાય છે, પછી ક્ષેત્ર અનુસાર આવી અપીલ દાવાકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવે કે રાજ્ય સરકાર દ્વારા. સદર પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરતા પહેલા કે શું ફોરેસ્ટ સેટલમેન્ટ ઓફિસરનો તારીખ ૧૮-૧૨-૧૯૮૪ નો પત્ર એ હુકમ છે કે નહીં, કાનૂની વ્યવહારમાં "હુકમ" શબ્દને કેવી રીતે સમજવામાં આવે છે તે જાણવું જરૂરી છે. અધિનિયમની કલમ ૧૩ માં આવતો "હુકમ" શબ્દ અધિનિયમની કલમો ૧૦ અને ૧૧ હેઠળ કરાયેલા દરેક નિર્ણય, એવોર્ડ અથવા હુકમનો સમાવેશ કરવા માટે પૂરતો વ્યાપક છે. "હુકમ" શબ્દ કળાનો શબ્દ નથી. તેનો કોઈ નિશ્ચિત કાનૂની અર્થ નથી. સિવિલ પ્રોસિજર કોડ જે ડિક્ટીથી અલગ પાડવા માટે તેને ખાસ અર્થ

આપે છે તેની જેમ આંધ્ર પ્રદેશ ફોરેસ્ટ એક્ટમાં "હુકમ" શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો નથી. તેથી, સામાન્ય કાનૂની વ્યવહારમાં "હુકમ" શબ્દને કેવી રીતે સમજવામાં આવે છે તે જરૂરી બને છે. કાનૂની વ્યવહારમાં "હુકમ" શબ્દ, હંમેશા અભિપ્રાયની કેટલીક એવી અભિવ્યક્તિ દર્શાવશે જેનો અમલ કરવાનો અથવા અમલીકરણ કરવાનું હોય છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, "હુકમ" એ કોઈ પણ મોશન પર કોર્ટ અથવા સત્તાધિકારી અથવા ટ્રિબ્યુનલનો નિષ્કર્ષ છે. "હુકમ," "નિર્ણય" અને "ચુકાદો" શબ્દો સામાન્ય રીતે એકબીજાના સ્થાને વપરાય છે."

૨૬. ગંગાધર લાક્ષીરામ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, મધ્ય પ્રદેશની ડિવિઝન બેંચે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે :—

"૧૪. અમારા મતે, અધિનિયમની કલમ ૭૭ માં વપરાયેલ "હુકમ" શબ્દ અધિનિયમ હેઠળ કરાયેલા દરેક નિર્ણય, એવોર્ડ અથવા હુકમનો સમાવેશ કરવા માટે પૂરતો વ્યાપક છે. "હુકમ" શબ્દ આર્ટનો શબ્દ નથી. તેનો કોઈ નિશ્ચિત કાનૂની અર્થ નથી. ૬૭ સી.જે.એસ. ૫૨૦ માં, નીચે મુજબનું વિવરણ આવે છે:—

" 'હુકમ', સંજ્ઞા તરીકે, 'નિર્ણય' ની સમકક્ષ અથવા સમાન માનવામાં આવેલ છે, જુઓ ૨૬ સી.જે.એસ. ૩૮ નોંધ ૬૮, 'તારણ' જુઓ ૩૬ સી.જે.એસ. ૭૬૭ નોંધ ૭૨, 'નિયમન', 'નિયમ', 'ઠરાવ', 'શિપમેન્ટ' અને 'વોરંટ' અને તેની સરખામણી 'નિયમન' અને વોરંટ સાથે કરવામાં આવી છે, અથવા તેનાથી અલગ પાડવામાં આવી છે." સિવિલ પ્રોસિજર કોડની જેમ આ અધિનિયમમાં "હુકમ" શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો નથી, જે તેને ડિક્શનરી અલગ પાડવા માટે વિશિષ્ટ અર્થ આપે છે."

૨૭. કન્વિઝ્ડમથોપ્પુ પરમ્બિલ રાધા (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, વિદ્વવાન એકલ ન્યાયાધીશે વકીલની એ દલીલને ફગાવી દીધી હતી કે ગાર્ડિયન્સ એન્ડ વોર્સ એક્ટની કલમ ૧૮(૫) માં ઉલ્લેખિત હુકમ માત્ર એવો જ રહેશે જે આખરી હુકમ હોય.

૨૮. આમ જોઈ શકાય છે કે વિવિધ કોર્ટોએ 'હુકમ' શબ્દને એવા સ્વરૂપે સંદર્ભિત કર્યો છે જે પક્ષકારોના અધિકારો અને જવાબદારીઓનો આખરી નિર્ણય જ કરે તે જરૂરી નથી. સિવિલ પ્રોસિજર કોડના સંદર્ભમાં 'હુકમ' શબ્દ ડિક્શનરી સાથે મૂકીને વાપરવામાં આવે છે, જો કે, સામાન્ય વ્યવહારમાં ઘણી વખત હુકમ, નિર્ણય અને ચુકાદો શબ્દો એકબીજાના સ્થાને વપરાય છે. સામાવાળા નં. ૨ ના વકીલ દ્વારા યોગ્ય રીતે દર્શાવ્યા મુજબ, અશુતોષ શ્રોત્રિય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં

અલાહાબાદ હાઈકોર્ટની ફુલ બેંચે મિડનાપોર પીપલ્સ કો-ઓપ. બેંક લિમિટેડ વિ. ચુનીલાલ નંદા (૨૦૦૬) ૫ એસ.સી.સી. ૩૯૯ માં વિવિધ પ્રકારના હુકમો વચ્ચે સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા તફાવતને નોંધ્યો હતો જે નીચે મુજબ છે :-

"(૧) જ્યાં કન્ટેમ્પ્ટ ઓફ કોર્ટ્સ એક્ટ, ૧૯૭૧ ની કલમ ૧૯ હેઠળ અપીલ યોગ્ય રહેશે કે કેમ અને જો નહીં, તો નારાજ થયેલી વ્યક્તિ માટે શું ઉપાય રહેશે તે અંગે હાઈકોર્ટ અદાલતના તિરસ્કારની કાર્યવાહીમાં પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના ગુણદોષ પર વચગાળાના હુકમ દ્વારા કે આખરી ચુકાદા દ્વારા નિર્ણય આપ્યો હોય; અને

(૨) જ્યાં વિદ્ધવાન એકલ ન્યાયાધીશના વચગાળાના હુકમ દ્વારા ગુણદોષ પર આવો નિર્ણય આપવામાં આવ્યો હોય, તો કલકત્તા હાઈકોર્ટના લેટર્સ પેટન્ટની કલમ ૧૫ હેઠળ ઇન્ટ્રા-કોર્ટ અપીલ ગ્રાહ્ય રહેશે કે કેમ.

સુપ્રિમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે કેસની પેન્ડન્સી દરમિયાન પસાર કરવામાં આવતા વચગાળાના અથવા અંતરિમ હુકમો નીચેની શ્રેણીઓમાંથી એક કે બીજી શ્રેણીમાં આવશે:

(૧) એવા હુકમો જે મુખ્ય કેસમાં વિવાદમાં રહેલા પ્રશ્ન અથવા મુદ્દાનો આખરી નિર્ણય કરે છે;

(૨) એવા હુકમો જે મુખ્ય કેસમાં આખરી નિર્ણયને ભૌતિક અને સીધી રીતે અસર કરતા મુદ્દાનો આખરી નિર્ણય કરે છે;

(૩) એવા હુકમો જે આડકતરા મુદ્દા અથવા પ્રશ્નનો આખરી નિર્ણય કરે છે જે મુખ્ય કેસનો વિષય-વસ્તુ નથી;

(૪) રૂટિન હુકમો જે આખરી ચુકાદામાં તેના પરિણામ સુધી કેસની પ્રગતિને સરળ બનાવવા માટે પસાર કરવામાં આવે છે;

(૫) એવા હુકમો જે પક્ષકારને કેટલીક અસુવિધા અથવા કેટલાક પૂર્વગ્રહનું કારણ બની શકે છે, પરંતુ જે પક્ષકારોના અધિકારો અને વિશિષ્ટ જવાબદારીઓને આખરી રીતે નક્કી કરતા નથી."

૨૯. આમ એ માન્ય કરી શકાય છે કે કેટલાક પ્રકારના હુકમો હોઈ શકે છે, જે કોઈ ન્યાયનિર્ણયન પ્રક્રિયા હાથ ધરતા નથી અથવા પક્ષકારોના ક્ષણિક અધિકારો અને જવાબદારીઓનો પણ નિર્ણય કરતા નથી અને તેથી આવા હુકમો અપીલ યોગ્ય ન હોઈ શકે. અશુભ શ્રોત્રિય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં અલાહાબાદ

હાઈકોર્ટની કુલ બેંચનો આ અભિપ્રાય હતો. તે એવો કેસ હતો જ્યાં રેફરન્સ પર લાર્જર બેંચ એ નક્કી કરી રહી હતી કે જ્યારે વિદ્વવાન એકલ ન્યાયાધીશ માત્ર અરજી મુલતવી રાખે છે અને મનાઈદુકમ આપ્યા વિના સામાવાળા પાસેથી જવાબ અથવા પ્રતિક્રિયા માંગે છે, તો શું તેને એવો અપીલ યોગ્ય દુકમ કહી શકાય કે જેની સામે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ ગ્રાહ્ય હોય. કુલ બેંચે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે કૌન્ટર સોગંદનામું અને રિજોઈન્ડર માંગવાની પ્રક્રિયાત્મક દિશા ખાસ અપીલને પાત્ર રહેશે નહીં કારણ કે તે કોઈ અધિકારો નક્કી કરતી નથી અને પક્ષકારોના મહત્વપૂર્ણ અને સબસ્ટેન્ટિવ અધિકારોને અસર કરતી નથી. જો કે રાઈડર પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો કે દિશા પ્રક્રિયાત્મક પ્રકૃતિની છે જેની સામે ખાસ અપીલ ગ્રાહ્ય નથી અથવા શું વચગાળાનો દુકમ ક્ષણની બાબતો નક્કી કરે છે અથવા પક્ષકારોના મહત્વપૂર્ણ અને મૂલ્યવાન અધિકારોને અસર કરે છે અને સંબંધિત પક્ષકારને ગંભીર અન્યાય કરે છે કે કેમ તે નક્કી કરવાની અપીલ કોર્ટ પાસે અકાટ્ય હકુમત છે.

૩૦. આવા સંદર્ભથી જોતાં, નિઃશંકપણે રિકવરી ઓફિસર દ્વારા તારીખ ૨૨.૯.૨૦૦૯ ના રોજ પસાર કરાયેલા દુકમની અરજદારોના અધિકારો પર મહત્વપૂર્ણ અસર પડે છે. જ્યાં સુધી રિકવરી ઓફિસર આર.ડી.ડી.બી. એક્ટની કલમો ૨૫ થી ૨૮ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને દુકમ પસાર કરી શકે છે અને જે વ્યક્તિ પ્રત્યે પૂર્વગ્રહપૂર્વક વર્તે છે અથવા ગુકસાનકારક છે, તેવી વ્યક્તિ

નારાજ થયેલી વ્યક્તિ રહેશે. આવી વ્યક્તિના હાથમાં રહેલી અપીલ અધિનિયમની કલમ ૩૦ હેઠળ ગ્રાહ્ય રહેશે.

૩૧. અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, ડી.આર.ટી. એ અરજદારોના વાંધાઓને પણ ધ્યાનમાં લીધા પછી અપીલ રદબતલ કરી હતી. એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હોવાથી કે બેંક સફળતા વિના લાંબા સમયથી કરચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ વ્યક્તિઓની બાકી નીકળતી રકમ વસૂલ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે, અમે કાર્યવાહીને ડી.આર.ટી. માં મોકલવાને બદલે, અરજદારોની અપીલ પર મેરિટ પર નિર્ણય માટે તેને ડી.આર.એ.ટી. સમક્ષ મૂકીશું. અમે ડી.આર.એ.ટી. ને આવી અપીલ પર પ્રાથમિકતાથી વિચારણા કરવા અને બને ત્યાં સુધી તારીખ ૩૧.૮.૨૦૧૬ પહેલાં તેનો નિકાલ કરવા વિનંતી કરીશું. આ કોર્ટ દ્વારા અગાઉ આપવામાં આવેલ વચગાળાનું ફોર્મ્યુલા તારીખ ૩૧.૮.૨૦૧૬ સુધી અમલમાં રહેશે. જો ત્યારબાદ અપીલનો નિકાલ કરવામાં ન આવે, તો આગળની રાહત માટે ડી.આર.એ.ટી. સમક્ષ અરજી કરવા અરજદારો માટે ખુલ્લું રહેશે.

૩૨. અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(અકિલ કુરૈશી, ન્યાયમૂર્તિ)

(ઝેડ.કે. સૈયદ, ન્યાયમૂર્તિ)

કે.કે.એસ.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.